

Abstrakt

Disertační práce se věnuje myšlenkovému odkazu rabi Jehudy Livy ben Becalela, pražského Maharala a jeho vztahu k jedné z forem židovské mystiky známé jako kabala. Kabala se rozvinula mezi španělskými židovskými učenici 13. století a jejím nejvýznamnějším projevem bylo sepsání knihy Zohar. Práce ukazuje, jakým způsobem knihu Zohar četl a vykládal Maharal. První kapitola popisuje život a dílo učence. Druhá kapitola shrnuje dosavadní poznatky v oblasti Maharalova myšlení a jeho vztahu ke kabale. Třetí kapitola se věnuje popisu vzniku a kanonizace knihy Zohar jako jednotného díla. Obsahuje také textologickou část a komparaci, která usiluje o rozpoznání edice nebo skupiny rukopisů knihy Zohar, kterou Maharal užíval. Všímá si také zvláštní formy Maharalovy zoharické aramejštiny. Čtvrtá kapitola se věnuje otázce halachické autority knihy Zohar. Spolu s rozšířením spisu po jeho vytištění italskými tiskárnami začala být kniha Zohar některými sefardskými učenici používána jako rozhodující právní pramen v halachických otázkách, jejichž řešení bylo nejasné či sporné. Do oblasti střední Evropy halachický vliv knihy Zohar dosáhl především díky kompendiu Šulchan Aruch Josefa Kara. Tři následující kapitoly se věnují samotné analýze a výkladu textů knihy Zohar, které Maharal ve svém díle cituje a jejich teologické reflexi. Těmito texty jsou Zohar III,152a, Zohar III,40a, Zohar I,18a a Zohar I,33b.

Zohar III,152a pojednává o mnoho vrstevnatosti textů Tóry. Maharal pasáž cituje ve svém spise Tiferet Jisrael. Kapitola popisuje základní vývoj židovské hermeneutiky a zasazuje Maharalův přístup k textům do odpovídajícího kontextu. Maharal ostře vystupuje proti soudobým tendencím zlehčovat doslovný význam textů, čímž se připojuje k hermeneutické metodě prezentované v základním korpusu knihy Zohar a staví se do opozice vůči pozdním dodatkům Tikunej Zohar a Raaja Mehemna.

Zohar III,40a popisuje tok emanace skrze sefirot s důrazem na tzv. „Uchované víno“. Tento koncept Maharal přejal do svého Kázání o nařízeních Tóry a odkazuje na něj také v několika dalších spisech. Maharal ostře vystupoval proti konzumaci tzv. „vína úlitby“, která se v jeho době rozmohla zejména na Moravě. Dostává se do sporu s polským halachistou Moše Isserlesem, který moravským židům konzumaci vína z nežidovské produkce povolil. Kapitola shrnuje historický vývoj zákonů vína úlitby a popisuje konflikt mezi Isserlesem a Maharalem. K tradičním argumentům o modloslužbě a zákazu smíšených sňatků, kterým bývá zákaz konzumace nežidovského vína podpírán, Maharal přidává argument vlastní. Židovský národ je jedinečný a byl Hospodinem vyvolen k dodržování jeho nařízení.

Texty Zohar I,18a a Zohar I,33b popisují proud emanace během druhého dne stvoření, kdy došlo k oddělení vod od vod. Tento tok je přirovnáván k mužské tvořivé potenci a Maharal jej jako takový užívá v Stezce oddělenosti spisu Netivot Olam, Be'er ha-Gola a Chidušej Agadot. Stezka oddělenosti se zabývá problematikou pánského autoerotismu a fenoménu „šichvat zera levatala“ – „marnění semene“. Kapitola popisuje halachický vývoj zákazu masturbace. Prostřednictvím knihy Zohar Maharal zákaz doplňuje o metafyzickou rovinu, když zdůrazňuje spojitost emanačního toku a průchodu spermatu tělem muže. Pokud sperma není užito správným způsobem, odchyluje se ze správné cesty i emanační proud. Tímto odkloněným proudem je pak posílena „Sitra Achra“, Odvrácená strana a dochází k modloslužbě.

Závěrečná kapitola shrnuje získané poznatky. Popisuje způsob, kterým Maharal knihu Zohar vykládal a začlenil do svého díla. Z analýzy výše vybraných textů vyplývá jeden opakující se vzorec: Maharal silně usiluje o zachování dodržování micvot. V situacích, kdy dobová argumentace poskytuje prostor pro zvolnění určitých nařízení, sahá do metafyzicko-teologických konceptů knihy Zohar a dodržování daného přikázání jimi podepírá. Naplňování micvot má v jeho očích bezprostřední vliv na život božské oblasti a jejich dodržování je proto zcela nezbytné. Hlavním úkolem člověka je v Maharalových očích blahodárně působit na existenci světa a napomáhat jeho přiblížení Bohu.